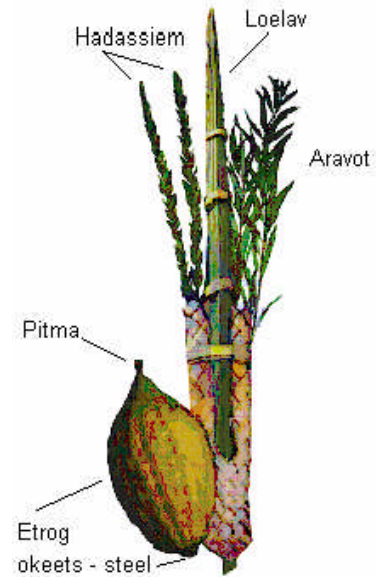

Voorschriften voor de Loelav

De Loelav is de lange palmtak. Maar omdat hij zo toonaangevend is door zijn grootte, wordt ook de hele bundel loelav genoemd.

- De loelav/palmtak moet recht zijn en mag niet gebogen zijn, hoogstens een beetje gebogen naar achteren, maar het is beter als hij helemaal recht is.
- Het middelste blad moet gesloten zijn, bijvoorkeur tot de top, maar iets open aan de top is toegestaan.
- De bladeren moeten dicht tegen de schacht liggen maar er niet als een stok aan vast zitten, zodat, als men met de loelav zwaait, de bladeren een beetje uitwaaien.
- De bladeren moeten groen zijn en niet geel of bruin verdord.
- Het toppuntje moet in takt zijn en recht, krom is lelijk. (Volgens Chabad is krom juist mooi. Een loelav met ene krom puntje is bijna altijd tot boven toe gesloten.)

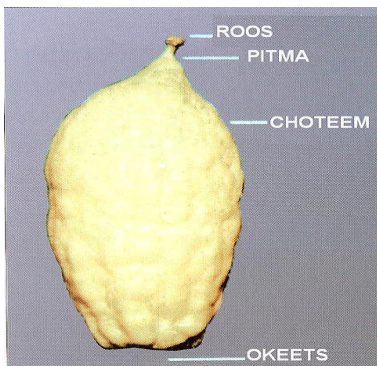
Hadassiem (zie tekening rechts)

- De drie hadassiem moeten משולש – *mesjoelasj* – zijn, dat wil zeggen dat over een lengte van twee *tefachiem* (minimaal 18 cm) er steeds drie blaadjes in een krans uit dezelfde plaats van de steel komen.
- De blaadjes moeten over elkaar heen vallen, zodat de steel niet zichtbaar is.
- De blaadjes moeten klein zijn, ter grootte van een vingernagel.
- De top moet in takt zijn.

Aravot

- De blaadjes moeten glad zijn aan de randen en spits toelopend aan een rode of groene tak.
- De top moet in takt zijn en bij voorkeur zijn alle blaadjes heel en aanwezig.

Etrog

De etrog moet geel zijn, en heeft een gerimpelde huid (niet glad, want dan is het een citroen). Hij moet bevoorkeur helemaal gaaf zijn, zonder spikkels of vlekken of gaatjes, en dan moet in ieder geval zo zijn aan de *choteem*, de bovenkant. De bovenkant is de andere kant dan waar de steel – *okeets* – zit.

Er zijn twee soorten: met en zonder pitma. Asjkenazische Joden gebruiken doorgaans een etrog met pitma. Als de pitma is afgebroken is de etrog *pasoeel* (ongeldig). Veel chassidische groepen gebruiken een etrog juist zonder pitma.

Het samenbinden

De loelav (bundel) moet vóór het begin van de feestdag worden samengebonden. Het is de Asjkenazische gewoonte om de drie hadassiemtakjes rechts van de loelav, en de twee aravot links van de lange palmtak te binden, door ze in een soort mandje van palmbladeren te steken, dat aan de palmtak is vastgemaakt. [Linkshandigen draaien niet om!] Veel chassidieem, waaronder Lubavitcher chassidieem binden de hadassiem en aravot met een palmblad vast aan de palmtak, dus zonder mandje. Sommigen hebben de gewoonte om meer hadassiem te gebruiken.

De beracha

Men neemt, terwijl men staat, de loelavbundel in de rechterhand en de etrog met het steeltje omhoog in de linkerhand en zegt de beracha *al netilat loelav* en op de eerste dag: *sjèhèchianoe*, waarna men de etrog omdraait, zodat het steeltje beneden is en legt de etrog tegen de loelav aan.

Wie linkshandig is, neemt de loelav in zijn linkerhand en de etrog in zijn rechterhand.

Volgens Chabad-Lubavitch laat men de etrog op de tafel liggen als men de beracha *al netilat loelav* zegt, waarna men de etrog in de linkerhand neemt met het steeltje naar beneden, en zegt op de eerste dag *sjèhèchianoe* en brengt ze bijelkaar, om de loelav te schudden. Men zegt de beracha elke dag eenmaal, bij voorkeur in de soeka of anders in de synagoge vlak voor Halleel.

Het zwaaien

Men schudt, terwijl men met zijn gezicht en voeten naar het oosten (of Jeruzalem) gericht staat, in de

volgende volgorde: oost-zuid-west-noord-boven-beneden. Elke richting driemaal. Als men naar het westen zwaait, keert men zich niet om maar zwaait de loelav om zijn rechter schouder, en als men naar beneden zwaait, keert men de punt van de loelav niet naar omlaag, maar houdt die naar boven gericht.

Tijdens *Halleel* zwaait men tijdens de verzen *Hodoe Hasjem kie tov kie le'olam chasdo* en *Ana Hasjem hosjia na* als volgt: de eerste zin, *Hodoe*, bevat, behalve de Naam van Hasjem, zes woorden. Bij ieder woord zwaait men in één richting, maar bij de Naam zwaait men niet: bij *Hodoe* naar het oosten – bij *kie* naar het zuiden – bij *tov* naar het westen – bij *kie* naar het westen – bij *le'olam* naar boven – en bij *chasdo* naar beneden.¹ De *chazan* zwaait alleen bij *Hodoe* en bij *Jomar na Jisraël*, maar de mensen in sjoel zwaaien iedere keer wanneer men *Hodoe* zegt. Bij *Ana Hasjem* zwaaien zowel de *chazan* als alle *mitpalleliem* [aanwezigen] alleen bij *Ana Hasjem hosjia na*.² En omdat in die zin, behalve de *Sjeem Hasjem* maar drie woorden voorkomen, zwaait men bij ieder woord in twee richtingen. Bij *Hodoe* aan het eind van *Halleel* zwaaien zowel de *chazan* als de overige aanwezigen. Wanneer men naar beneden zwaait, brengt men alleen zijn hand naar beneden, maar de loelav met de overige soorten blijft gericht in de richting waarin hij groeit. Sommigen hebben de gewoonte om de loelav om te keren met de top naar beneden. Men moet niet van zijn *minhag* afwijken. Men hoeft zijn gezicht niet te wenden in de richting waarin men zwaait, alleen de top van de loelav wendt men in die richting. Men hoeft niet krachtig te schudden, maar het is voldoende als de bladeren wat bewegen.

Chabad-Lubavitch zwaait: zuid-noord-oost-boven-beneden-westen (d.w.z. rechts-links-naar voren-naar boven-naar beneden-naar achteren). Dit is ook de *minhag* van de *sefardiem*.

De *Rama* schrijft (651:11) dat hoe men zwaait niet essentieel is, het belangrijkste is dat men zwaait en zelfs als men niet gezwaaid heeft maar alleen de loelav heeft opgenomen, heeft men, als het eenmaal gebeurd is, zijn plicht gedaan maar het zwaaien is wel belangrijk (*M.B.* 651:49).

1. En wie de *minhag* van de *Ari z"l* volgt, doet dat ook bij *Halleel*. Er zijn ook verschillende *minhagiem* bij welke verzen men wel en bij welke men niet zwaait. Ieder volgt zijn *minhag*.

2. Wie alleen davvent, dus niet in een *minjan*, zwaait alleen bij de eerste en de laatste *Hodoe* van *Halleel* en bij *Ana Hasjem Hosjia na* (*M.B.* 651:41).